

כחול לבן צהוב
 ישראל בין שלושה דורות

שלושה דורות אהוד מנור

השיר "שלושה דורות" שכתב אהוד מנור
ללחן של ירוסלב יעקובוביץ' מתאר שלוש
תקופות לחימה שונות בתולדות מדינת
ישראל: דור תש"ח ומלחמת העצמאות,
דור מלחמת יום כפור וחיילי שנות התשעים
של המאה העשרים, ימי ממשלת יצחק
רבין, הסכמי השלום עם הפלסטינים ועם
ירדן ובמקביל, תקופת הפגועים.

מנור שכל את אחיו, יהודה וינר, בשנת
1968 ובאותה שנה נפל בן דודה של
ארזי, סגן ישראל ארזי, במבצע פראמה
בירדן. השיר נכתב בהשראת שני החיילים
והקדיש לזכרם.

מי נוצץ באור כוכב
ואומר לי: "בן אני האב
ששומר עליך?"
אור יורד אלי עכשו
ואומר לי "לא הכל
לשוא".
אור ימי חייך,
אבי, אבי, צל עומד
בשער.
אבי, אבי, תן ידה לנער,
תן...

שלושה דורות,
תש"ח ויום כפור והדור הזה:
אותו כאב פולח עוד בחדה.
שלושה דורות,
תש"ח ויום כפור והדור הזה:
שלוש מערכות כמו במחזה.
שלושה דורות, שלושה קולות חולמים
שקראו לאור בשיר מולדת.

היה לי אח ואל תשכח,
בן אנו אנו הפלמ"ח וזמר זמר לך.
אל ראש ההר והן אפשר,
ושנינו מאותו הכפר,
אולי אולי מחר.

לגדל בלי אב
שאת חייך נתן בקרב אי שם.
ביום של סתו לשאת אשה,
ולהשאיר עוד בן יקיר שלא יכיר.

ירדנה ארזי
שלושה
דורות

שאלות

מָה הַהַבְדָּלִים בֵּין דּוֹר לְדּוֹר
מָה הַדְּבָרִים הַמְּשֻׁתָּפִים בֵּין דּוֹר לְדּוֹר
מָה הָאֲתַגְרִים שֶׁל כָּל דּוֹר

Quelles sont les différences entre les générations, quels sont les points communs entre les générations, quels sont les défis de chaque génération

דור

בכל דור ודור מדור לדור

- **דֹר** היא מילה קצרה המציינת פרק זמן ('תקופה ('או קבוצת אנשים') מי שחיו בתקופה מסוימת.'). המילה **דֹר** עשויה להורות 'חוליה במשפחה) 'למשל אב, בן ונכד הם שלושה **דורות** (או 'כלל האנשים בני אותה תקופה, כמו בפסוקים "כִּי אֲתָךְ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדֹר הַזֶּה" ('בראשית ז, א'), (עַד תָּם כָּל הַדֹּר " במדבר לב, יג. (עם זאת קשה לעמוד על הוראתה המדויקת: אפשר שהמילה המקראית מכוונת ביסודה למעגל חיים של אדם ואפשר שלעיתים היא מכוונת למספר שנים קבוע.
- הדעה הרווחת היא שהמילה **דֹר** גזורה מן השורש דו"ר במשמעות 'מעגל, סיבוב, כגון במילים **מְדוּרָה** ו**כְּדוּר**) להרחבה ראו **כאן**, (ומקובל להסביר שהכוונה למושג המופשט של מעגל חיים. אך יש גם מי שסובר שהכוונה לקבוצת אנשים) כנראה מן הציור הראשוני של חבורה היושבת יחדיו במעגל [1]. (בלשונות שמיות אחרות המילה משמשת בהוראות קרובות: באוגריתית במובן 'אוסף', 'אסיפה', 'בפניקית' –משפחה, 'בערבית' –תקופה) 'ועוד (ובלהגי הארמית בהוראות קרובות לאלו העבריות.
- בכמה ביטויים המילה דור באה בהכפלה: "מְדַר דֹר" ('שמות יז, טז') = (מעולם) ועד עתה", ('לְדַר דֹר' ('שמות ג, טו)'), ('לְדוּר וְדוּר'), ("לְדוּר דוּרִים" = "לכל הדורות", 'לנצח'; 'ובלשון חכמים בגיוון קל': לדורות "או 'לדורי דורות". בכלל מרובים הביטויים במקרא שהמילה דור מצטרפת בהם למילה או לצירוף שעניינם נצח": לְאֶלֶף דוּר) 'דברים ז, ט, (ובעיקר לצד המילה 'עולם': לְדֹרֹת עוֹלָם) 'בראשית ט, יב', (לְדֹרֹתֵם לְבָרִית עוֹלָם) "בראשית יז, ז (היינו 'ברית עולם תחול על כל דורותיהם, 'וכן "חַקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵם) "שמות כז, כא, ("לְכַהֲנֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵם) "שמות מ, טו, (ועוד.
- במקרא בא גם השם **דֹר** או **דָּר**, בשני שמות מקומות): א (**דֹר** היא עיר כנענית חשובה במישור החוף הצפוני) כיום נושא את השם מושב קטן במועצה האזורית חוף הכרמל; לפני הכפר הערבי טנטורה. (ממקורות חוץ-מקראיים למדים שבתקופת הכיבוש האשורי במאה ה-8 לפנה"ס הייתה דור העיר המרכזית בנפה, שחלשה על כל אזור החוף עד יפו). ב (**עֵין דוּר** הוא מקום יישוב באזור עמק יזרעאל, הידוע במיוחד כמקום מושבה של בעלת האוב בסיפור שאול במלחמת פלשתים) שמואל א פרק כח. (השם המקראי נשמר בשם הכפר הערבי אינדור) בערעור העיצור הלועי ע' כבר בימי התלמוד –הרבה לפני הכיבוש הערבי – בהשפעת היוונית שהילכה בפי יושבי הגליל. (כיום נושא את השם עין דור קיבוץ הנמצא בקרבת מקום, ולזכר סיפור בעלת האוב נקרא ערוץ נחל קטן, מיובליו של נחל תבור, בשם נחל קוֹסְמֵת. בשם **דורות** נקרא קיבוץ בצפון מערב הנגב, נוטריקון השמות **דוב**, רבקה ותרצה על שם דוב הוז, ממייסדי 'ההגנה', ובנות משפחתו. השם **דור** ניתן בעת החדשה –בעיקר לבנים, ובשנים האחרונות גם לבנות.

גיבורים בעל כורחם או מבחירה ?

עתונאים וחוקרים מסתכלים לעתים על האכלוסיה דרך העדשה הדורית, ומשתמשים במשגים כמו בומרים, דור ה-Y ודור ה-Z כדי לאפיין קבוצות גיל שונות. גישה זאת עוזרת לאנשים לעשות סדר ולחוש שיכות לקבוצה [9] עם זאת, השמוש הנרחב במשגים דוריים הוא בעייתי שכן מתפרסמות ידיעות רבות המצגות כמבססות על מחקרים מדעיים, בעוד שהן למעשה קליקביט. בשל כך חלה עליה בבקרת ביחס למחקר דורי ובפרט לשמוש בתניות דוריות.

כשמשויים בין דורות, חייבים לשלט סטטיסטית בגיל המשתתפים. כלומר, צריך להשוות בין דורות שונים כאשר הם היו בגיל דומה. במחקרים כאלה השאלה אינה אם הנער של היום שונה מהוריו, אלא אם הנער של היום שונה מהנער לפני 30 שנה. אין הרבה מחקרים משויים כאלה, מכיון שהם דורשים מדידה של אותה התכונה ובאותה הדרך לאורך שנים רבות.

בעיה נוספת במחקרים המשויים בין דורות היא שלעיתים הדורות שונים זה מזה במאפיינים דמוגרפיים. למשל, בארצות הברית האכלוסיה נהיתה מגוננת יותר מבחינה אתנית עם השנים. שאלונים שהעברו בשנים הקודמות נענו על ידי מדגמים לבנים יותר, ואלו בשנים האחרונות המדגמים כוללים קבוצות אתניות רבות יותר. אם מוצאים הבדל בעמדות בין השנים הקודמות לבין השנים האחרונות, קשה לדעת אם הם נגרמו בשל הבדלים באפיים של הדורות, או בשל כך שמדבר באכלוסיות שונות מבחינה אתנית.

עוד בעיה במחקרים המנסים להשוות בין דורות, היא שקבוצה דורית כוללת בדרך-כלל תקופה של 15 עד 18 שנים. מבקרים רבים טוענים שתקופה כזו היא ארקה מדי וכוללת בתוכה קבוצות רבות ונפרדות [9].

יתכן שעדיף להתייחס להבדלים בין קבוצות גיל, ולא להתייחס אליהם כאל הבדלים דוריים] בשל המגבלות הללו, מכון המחקר Pew הצהיר בשנת 2023 שימנע מהשמוש במשגים דוריים בדוחות אותם הוא מפרסם [9].

בייבי בומרס 1 ינואר 1946 ו3 דצמבר 1964

הדור מזהה עם דחיה או הגדרה מחדשת של ערכים מסרתיים.

הדור מזהה עם תרבות של שפע בכל תחומי החיים - הם היו הראשונים שגדלו עם טלוויזיות בביתם, והיו עדים לכניסת המצאות רבות בתחומי הטכנולוגיה לבית הממצע. בכל רחבי העולם, ומשני צדי מסך הברזל, בני הדור חלקו אותם התחביבים והכירו את אותה התרבות

דור ה X 1964 - 1980

לפי העתידן דוד פסיג, דור האיקס הוא דור שבנגוד לקודמיו שוהה הרבה יותר בבית ולכן חשוף רבות לאמצעי התקשורת ולמסרים השווקים בהם. הוא טוען כי זהו דור שאינו מכיר בסמכות כבועבר, וגדל בעולם הרבה יותר רב-תרבותי. דור ה- X נאמן פחות מהוריו למקום עבודה בודד, ואף נאמן פחות למקצוע בו הוא עוסק. חלק נכר מאנשי הדור החליפו מקצוע במהלך הקריירה התעסוקתית שלהם

דור ה Y Millenials שנות השמונים עד סוף שנות התשעים

החוקרים [עוז](#) ותמר אלמוג אפיינו את דור ה-Y: דור ה-Y גדל לתוך ההאצה המהירה בפתוחים הטכנולוגיים בתחום המחשבים והאינטרנט והוא בעל נגישות לכלים ואמצעי תקשורת מתקדמים. זהו דור היילדים הדיגיטליים, הדור שנחשף מגיל צעיר לגרויים גלובליים: מוזיקה, מזון מהיר, שדורי חדשות וארועים מרחבי העולם, אינטרנט וכו'. הוא חוה יותר מכל דור אחר חויות בעלות אפי גלובלי, כגון נופשים וטיולים בעולם, שיחות בינלאומיות, רשתות חברתיות עולמיות וקניית מותגים ומוצרים מכל רחבי העולם.

דור ה Z 1997 - 2012 זומרים, ילדים דיגיטלים

דור ה-Z מאפין בשמוש נרחב באינטרנט. בני הדור ידועים בכך שהם עובדים, קונים, יוצרים קשרים חבריים וזוגיים ברשת. באסיה, בני הדור מבליים 6 שעות או יותר בטלפונים הנידים. סקר מקינזי משנת 2022 שנערך על 42,000 איש מ-26 מדינות מצא שדור ה-Z הביע רגשות שליליים יותר ביחס לרשתות החברתיות. עם זאת, בדוח לא נמצאו הבדלים בין דור ה-Z לבין הדורות הקודמים בשמוש ברשתות חברתיות או הדוח על השלכות חיוביות ושליליות מהפעילות ברשתות החברתיות

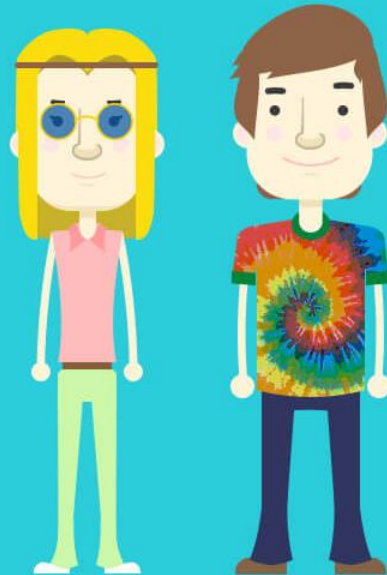
BABY BOOMERS

(1946-1960)

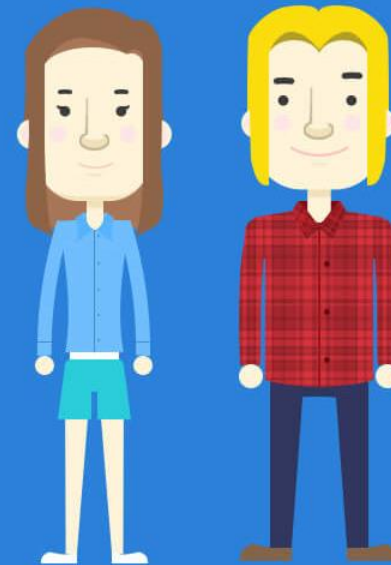
Generation X

(1961-1980)

Generation Y

(1981-1995)

GENERATION Z

(Born after 1995)

ARTWORK BY: JOEBIN CAOILE

• דור שלום הייתה תנועה חברתית פוליטית שנוסדה ב־5 בנובמבר 1995 עקב הזעזוע שפקד את החברה הישראלית בעקבות רצח יצחק רבין. התנועה הוקמה על ידי טל זילברשטיין, נועם קדם, זיו תירוש, הקופירייטר נמרוד רוזבי, רפי ברזילי, רונן חכימי, תמי אייל, אודי נטע וגדי כץ, תחת חסותו של איש העסקים דב לאוטמן. הזעזוע מהרצח סחף אחריו רצון לפעול פעולה מעשית לעיצוב פני החברה בישראל לדמוקרטיה ושיוויונית יותר. התנועה שאפה לחולל שינוי בישראל לקהילה הנוטלת אחריות על הנעשה בסביבתה, כמעין המשך ל"נוער הנרות". "כך למשל פעלו מתנדבי התנועה בשכונות מצוקה בחינוך ועזרה לילדים. תקופה מסוימת עמד בראשה יובל רבין, בנו של יצחק רבין.

הדור שלי

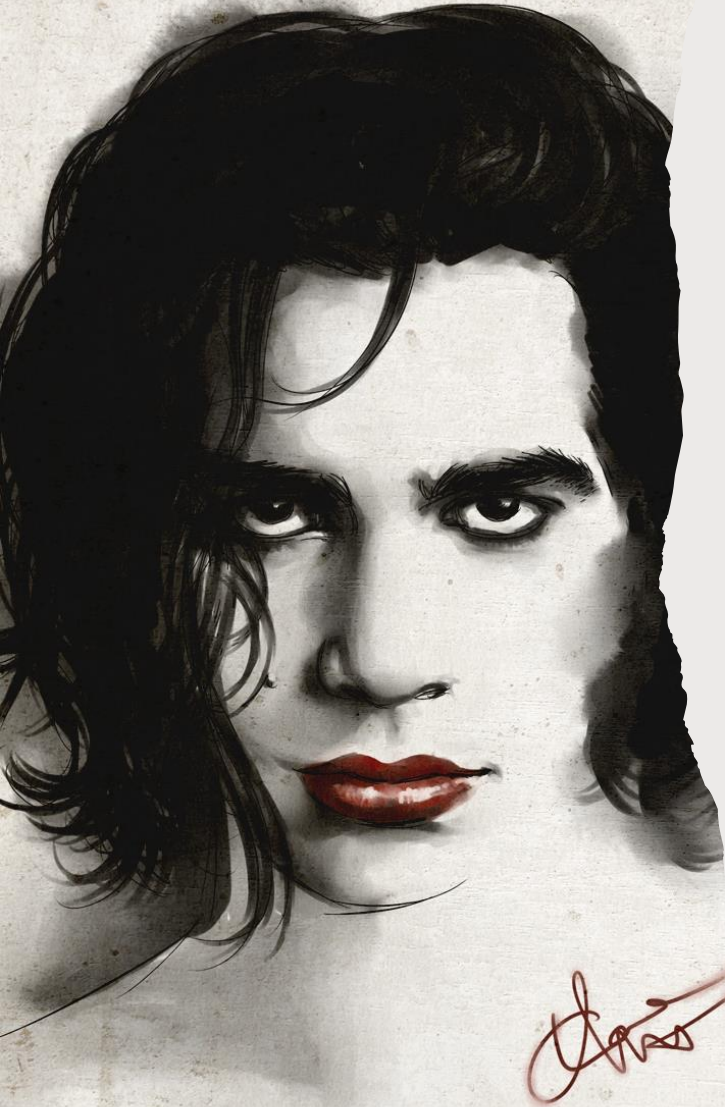
נוער הנרות

כיכר רבין 1995

גוש עציון 2014

אביב גפן

• בַּמְקוֹם מְסַפֵּן שְׁנֵקְרָא לוֹ הַבַּיִת
גַּר אָדָם מְבַלְבֵּל שְׁנֵקְרָא לוֹ אָנִי
וּלְמֵרוֹת שֵׁיט שְׁמֵט יֵשׁ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים אֲפָרִים

בַּמְקוֹם דֵּי מִגְעִיל שְׁנֵקְרָא לוֹ הַבַּיִת
גַּר אָדָם מְבַלְבֵּל שְׁנֵקְרָא לוֹ אָנִי
כִּי לְמֵרוֹת שֵׁיט כֶּסֶף יֵשׁ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים עֲנִיִּים

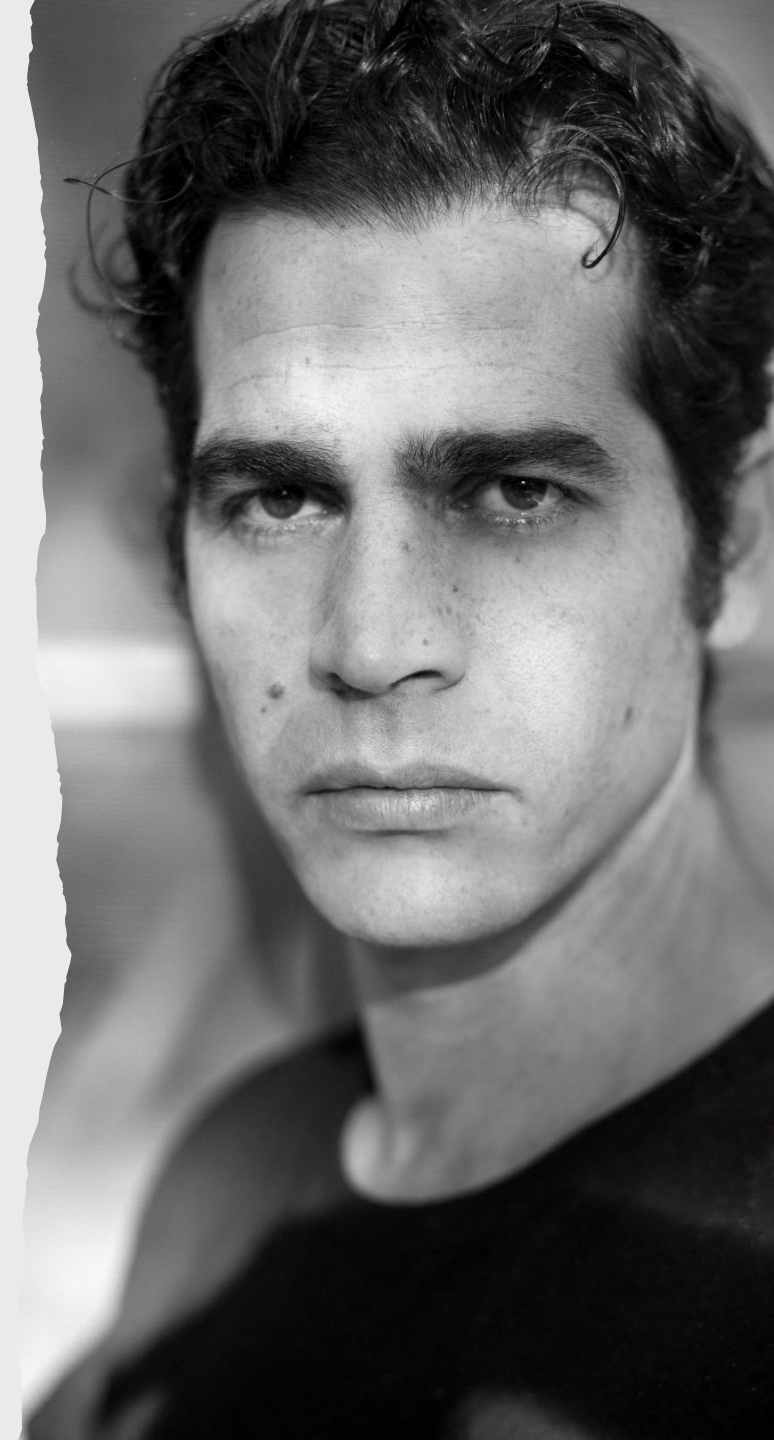
עֲכָשׁוּ מְעַנָּן...

בַּמְקוֹם דֵּי מִגְעִיל שְׁנֵקְרָא לוֹ הַבַּיִת
הַהוֹרִים נִפְרָדִים שִׁיְהִיָּה יוֹתֵר טוֹב
אֲבֵל הַבַּיִת שְׁלִי הוּא נִמְצָא בֵּין רְחוֹב לְרְחוֹב

בַּמְקוֹם דֵּי מִפְחִיד שְׁנֵקְרָא לוֹ הַבַּיִת
בֶּן אָדָם שֵׁם שׁוֹתָה בְּקִבּוּק אַחֲרֵי בְּקִבּוּק
הַבֶּן אָדָם הֵזָה הוּא הָאָבָא שְׁלִי בְּדִיוֹק

אוּלֵי עֲכָשׁוּ מְעַנָּן...

אֲנַחְנוּ דוֹר מְזִין
עֲכָשׁוּ מְעַנָּן

נועם שלומן
בת של חן וליאור
אחות של רום ושחר
גרה בראשון לציון

חֶבְרָה חֶבְרוֹת, חֶבְרִים, חֶבְרָה, חֶבֶר, חֶבְרוֹה, חֶבֹר

**amitié, entreprise, Société ,ami, copain , amis, groupe, bande,
union , connexion**

שאלות למשפחה

מוסיקה שאתם אוהבים?
מקום שאתם אוהבים בארץ ובחול?
לאן יוצאים עם החברים עם החבר?
מה אתם אוהבים, אהבתם בבית
הספר?
מה החלומות שלכם לעתיד?
אלו ספרים אתם קוראים?
מה אתם חושבים על ישראל?
מה אתם רוצים רציתם לעשות בצבא?
מה אתם חושבים על החיים על
המשפחה?
מה אתם רוצים בשביל ישראל?

נועם שלומן

בת של חן וליאור אחות של רום ושחר גרה בראשון לציון

- מוזיקה שאני אוהבת- הכל! אני חיה מוזיקה. שומעת בעקר אלביס פרסלי וקרן פלס.

- מקום שאני אוהבת בארץ- שוקים!!! כל שוק שקיים זאת חיה. מקום שאני אוהבת בחל- עוד לא הייתי אבל אני ממש רוצה להיות באיטליה. אני אוהבת את הויב (ובעקר פסטות)

- לאן יוצאים עם חברים- רוטשילד, ים, סרט, סופרלנד. לא חסר מה לעשות בראשון

- מה אני אוהבת בבית ספר- חברים, צחוקים בשעורים, את המורים שלי, אני אוהבת ללמד אז זה כף, שעורי מוזיקה, הכנה לטקסים.

- אלו ספרים אני קוראת- אני לא קוראת 🤪

- מָה אָנִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בְּצֶבֶא- מִשְׁהוּ שְׁקִשׁוּר לְמַחְשָׁבִים, תִּכְנֶה, סִיבֵר. כָּל דְּבַר שְׁקִשׁוּר לְזֶה אָנִי רוֹצֶה. **וְנֹאמֵר אָמֵן.**
- מָה אָנִי חוֹשֶׁבֶת עַל יִשְׂרָאֵל- **פּוֹלִיטִיקָה וְאַחַדוֹת.** שְׁתִּי מְלִים שְׁהַפּוּכוֹת אַחַת מִהַשְּׁנֵי לְגַמְרִי. מִצַּד אֶחָד אֵין שׁוּם סִגְיָה בְּאַרְץ שְׁלֹא קְשׁוּרָה לְפּוֹלִיטִיקָה, וּמִצַּד שְׁנֵי אֵין מְקוֹם שְׁלֹא נוֹכֵל לְרְאוֹת בּוֹ אַחַדוֹת. מְקוֹה שְׁבַעַתִּיד יִהְיֶה קִצָּת יוֹתֵר אַחַדוֹת וְקִצָּת פְּחוֹת פּוֹלִיטִיקָה
- מָה אָנִי חוֹשֶׁבֶת עַל הַחַיִּים- YOLO חַיִּים רַק פְּעַם אַחַת. עֲדִיף לַחֲוֹת מֵאֲשֶׁר לְהַתְחַרֵּט שְׁלֹא חֲוִינוּ.
- מָה אָנִי רוֹצֶה בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל- וְאוֹ, הַרְבֵּה. כִּנְרָאָה בְּעֶקֶר שְׁנוּכֵל לְקַבֵּל אֶחָד אֶת הַשְּׁנֵי בְּאַהֲבָה וּבַחֵם וְלֹא נִצֵּר פְּלוּג כָּל הַזְּמַן. יוֹם אֶחָד זֶה יִתְגַּשֵּׁם, עַד אָז,
- **נַעֲשֶׂה טוֹב וְיִהְיֶה טוֹב.**

הנוער הישראלי
במציאות
ישראלית
איל להפוך
להיות חייל ביום
אחד

• שלמה בקיטש, בן 83, התגייס לחטיבת הנח"ל בשנת 1959 ושרת במלואים עד גיל 50. הוביל (סא"ל) במיל ('עמיר בקיטש, נמצא במלואים כבר יותר מ-200 ימים בחטיבה. בסוף השבוע, גם הנכד יהונתן קבל את הכמטה החטיבתית הירקה". אני גאה ושמח שיהונתן בחר להמשיך את דרכו של אבי ודרכי שלי, "אומר עמיר, אבל גם דואג מאוד מהרגע שבו נפגש ללחימה בשטח"

• גם כאן, נמשכת המורשת. אחרי שבמשך כל אוקטובר נשא הנכד יהונתן את העיניים אל אביו שבמלואים - התגייס גם הוא בנובמבר לחטיבת הנח"ל". אני מאוד גאה ביהונתן שמתגייס לסירת הנח"ל, שמח שבחר להמשיך את דרכו של אבי ודרכי שלי כלוחם בחטיבה, "שתף עמיר. "למרות זאת, אני גם מאוד דואג מהרגע שבו יגיע ללחימה בגזרה הדרומית או הצפונית. אין לי ספק שנגיע לרגע של לחימה בשטח. לפחות אני אוכל להיות קרוב אליו, "הוסיף

סמל ריף הרוש ז"ל

בן 20 מרמת דוד. לוחם בהכשרה בבית הספר
לקומנדו, עוצבת הקומנדו. נפל ב 6- באפריל 2024
בקרב בח'אן יונס

• נסיתי את הכי טוב שלי וזה לאן שהגעתי. אמרתי
שאם אני מתגייס כבר אז למקום שיוציא ממני כמה
שיותר וימקסם. למה אני מסכן את החיים שלי? עשו
את זה לפני ויעשו את זה אחרי. ובשביל אותה מבגרת
שאומרת לי תודה ובוכה אני מוכן להקריב את החיים
שלי. ובשביל המשפחה שלי שישבו בשקט ובנחת ושהם
ידעו שיש מאחוריהם צבא ענק שישמר עליהם כל עוד
אנחנו על הרגלים. הרבה מתוך מניע אישי, לקראת
הגיוס הבנתי הרבה משמעויות. ולאט לאט מחזק את
הלמה שלי ואת הסבה האמתית. למה החלטתי לוותר על
הנוחות שלי? בהתחלה לא הבנתי באמת את המשמעות
של זה והכל היה נשמע לי מגניב והכל טוב. היום מה
שמחזיק אותי בדברים האלה זה הצות שלי שכלנו
באותו חרא וגם האמת התרגלתי.

שמע את סמל ז"ל החיים ארץ
לא אצטרף לך ויאלץ את זה אתה
ובקצת אולי אמתית אצטרף לך
אמיתי אתי מוזן לקריב את החיים אולי
ובקצת והלפחה אולי אצטרף לך
ובקצת אולי אמתית אצטרף לך
שלא אצטרף לך אולי אמתית

שמע את סמל ז"ל החיים ארץ

מהבחינה שא הבנתי האמת את המשמעות אולי אמתית

היום מה שמחזיק אותי בדברים האלה זה הצות שלי שכלנו

כרמלה שלומן
לבית סגיר
ואמנון שלומן
זל
אבא ואמא
ילידי 1946
גרים
בגבעתיים

דיכרון ילדות

בְּלוֹחַ הַכֶּפֶה שֶׁהָיָה מְחַלֵּק , שְׁנֵי שְׁלִישִׁים מִמֶּנּוּ לְעֵבֶרִית
וְהַשְּׁלִישׁ
הַנוֹסֵף בְּמִשְׁבָּצוֹת לְחֶשְׁבוֹן . כֹּל יוֹם מִרְתִּי הָיְתָה כּוֹתֶבֶת
בְּרֹאשׁ
הַלוֹחַ אֶת הַתְּאָרִיד הָעֵבְרִי דָּבָר שֶׁהַיּוֹם אָנּוּ לֹא
מִשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ
כְּמַעַט , וְחֻבֵּל .

מוסיקה – שירים עבריים ישנים בהם לטקסטים יש להם משמעות
על דברים שהיו וקרו, אני זוכרת את אבא שומע את הצלליות
וקליף ריצרד!

מקום שאוהב לטייל בארץ ובחו"ל – ירושלים, תל אביב ויפו,
ובחו"ל אוהב מקומות עפ פולקלור מקומי

לאן יוצאים עם החברים לבלות – ביקור בבית החברים, בתי
קפה,
טיולים משותפים בחו"ל, ארוחות משותפות בחגים,

מה אהבתי ללמוד בבית הספר – בעיקר תנ"ך גאוגרפיה (אז
קראו
לזה מולדת) וספורט

מה החלומות שלי בעבר ובעתיד – , בעבר לקנות בית ולהחזיר
חובות
ובעתיד לראות את ילדי ונכדי מצליחים וחיים יפה .

אלו ספרים אני קורא – , בעיקר על דברים נוסטלגיים, היסטוריה
של הארץ, וספרי מסעות .

מָה אָנִי חוֹשֵׁב כָּל יִשְׂרָאֵל - שֶׁהִיא הָאָרֶץ שֶׁל
הַיְהוּדִים, אִיךָ הַשְׁתַּנּוּ הַחַיִּים בֵּין הָאֲנָשִׁים (כְּלוּמַר
פַּעַם הִיטָה שְׂכוּנָה וְחָבַר הָיָה חָבַר
לֹא הָיוּ טֵלֶפּוֹנִים וְטֵלֵוִיזְיָה), כִּיצַד שׁוֹמְרִים עַל
אַחַדוֹת בֵּין דְּתֵימִים
וְחִלּוּנִים, בֵּין שְׂמַאל וְיָמִין, אֲשֶׁכַּנְזִים וְסִפְרָדִים

מָה עָשִׂיתִי בַצָּבָא - בְּעֶקֶר שְׂמִירוֹת בְּיִשׁוּבִים וּמַחֲנוֹת

מָה אָנִי חוֹשֵׁב עַל הַחַיִּים וְעַל הַמְּשֻׁפָּחָה - מְשֻׁפָּחָה
הִיא
מִתְכוּן לְשֹׁמֵר עַל אַחַדוֹת תּוֹךְ כְּבוֹד הַדָּדִי יִשָּׂר
וְאַמוּנָה

מָה אָנִי רוֹצֵה בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל - שְׁלוֹם שְׁקֵט וְהַצְלָחָה

משחקי ילדות

משחקי ילדותנו ואסופנו (חלק ראשון)

משחקי ילדותנו נעלמו ואינם, אך נשארו כמובן חקוקים עמק בלבנו.

ילדינו ונכדנו, צמחו לעדן חדש של משחקי מחשב ודומיהם, שמסבים להם כנראה הנאה, אך חדות החיים החברויות ומשחקי השכונה, השאירו לנו טעם אשר איני בטוח כי הדור החדש חווה אותם היום, כי דברים וירטואליים אינם יכולים להיות תחליף לרגושים שעברנו ולמרחבים שעמדו לרשותנו.

אפתח את הרשימה במשחקי הפדור שהיו נפוצים, שערים קטנים שהיה משחק במגרש קטן בגלל גדל השערים, משחק זה היה ללא שוערים. הפדורגל המכר לנו היום בכלליו שוחק גם נגד שכונות אחרות אך לא תמיד לקבוצה היו וושחקנים.

הסטנדה ששוחק בין שני ילדים והעקרון בו היה שלשחקן היתה מתרת כל פעם נגיעה אחת בפדור, ולאחר מכן היה תור חברו לבעט בפדור.

המחנים היה משחק בשני צורות: מחנים גדול שהיה בין שני קבוצות על מגרשים מסמנים לכל קבוצה, וסוג נוסף נקרא מחנים קטן, ושוחק בין שני מעבירי פדור (שנקראו העומדים) ובניהם התרוצצנו.

גע גע, בו היו משליכים פדור והיה מתר לנגע בפדור רק באמצעות היד, היינו הודפים את הפדור ביד במטרה לפגע אתו ברגלי יתר המשתתפים, ואם הפדור פגע ברגלו של אחד המשתתפים, זה נקרא גע גע, והוא היה יוצא מהמשחק. משחקים נוספים בפדור היו שמות (עמודו), (חמומים), ומשחק שנקרא פנות בו היינו בועטים בפדור משפת מדרכה לצדו השני של הכביש במטרה לפגע בשפת המדרכה הנגדית. כמובן שמכוניות לא הפריעו לנו, כי היו עוברות פעם בשעה.

בסיום המשחקים, כשאנו נוטפים זעה, היינו רצים לקנות תסס, צוף, סודה או גוז (חמוץ מתוק) ולזלל שלה, ואלה שלא היה להם תקציב הסתפקו במחליף צבעים ומי ברז, או הולכים למכלת לוקחים משהו ואומרים למכלניק, "אמא אמרה שתתשם"

• כְּאִשֶּׁר הַמְּרַחֲבִים עָמְדוּ לְפָנֵינוּ וּפְעַם
בְּשָׁעָה הַיְתֵה עוֹבְרַת אוֹלֵי מְכוֹנִית
הָיִינוּ מְשַׁחֲקִים בְּשִׂכּוֹנָה אֶת הַמְּשַׁחֵק
שִׁבְעַ אֲבָנִים בּוֹ הָיִינוּ שְׂמִים לְאֲבָנִים
בְּצוּרַת פִּירְמִידָה וּמְמַרְחָק מְסִים
זוֹרְקִים כִּדּוֹר טְנִיס וּמְפִילִים אֶת
הָאֲבָנִים . קְבוּצָה הִירִיבָה הַיְתֵה
אֲמוּרָה לְבָנוֹת אֶת הַפִּירְמִידָה , וְ יֶלֶד
שֶׁפָּגְעָנוּ בּוֹ עִם הַכִּדּוֹר , לֹא יָכוֹל הָיָה
לְהִמָּשִׁיךְ לְבָנוֹת וּקְבוּצָתוֹ הַפְּסִידָה
שִׁחְקוֹ

Ils disent que c'était si joyeux ici avant ma naissance, Et tout
était tout simplement merveilleux jusqu'à mon arrivée Un
garde hébreu sur un cheval blanc, la nuit noire, sur les rives
du Kinneret Trumpeldor était un héros
Petite Tel-Aviv, Sables rouges, un seul Bialik ! Deux arbres de
Shikmim, de belles personnes pleines de rêves
Car nous sommes venus en Israël pour construire et être
construites
Comme cette à nous, à nous, à nous, ce pays.

YEHONATAN GEFFEN

אוֹמְרִים שְׁהָיָה פֶּה שִׂמַּח לְפָנַי שְׁנוֹלְדָתִי,
וְהַכֵּל הָיָה פֶּשׁוּט נִפְלֵא עַד שְׁהִגַּעְתִּי
שׁוֹמֵר עֶבְרִי עַל סוֹס לָבָן, בְּלַיְלָה שְׁחֹר
עַל שִׁפְתַּת הַבְּנֵי־טָרְוִמְפֶּלְדוֹר הָיָה גִבּוֹר
תֵּל אָבִיב הַקְּטָנָה, חוֹלוֹת אֲדָמִים, בְּיֵאֱלִיק
אֶחָד
שְׁנֵי עֲצִים שְׁקִמִּים, אֲנָשִׁים יָפִים מְלֵאִים
חִלּוּמוֹת
וְאָנוּ בָּאנוּ אֶרְצָה לְבָנוֹת וּלְהַבְּנוֹת,
כִּי לָנוּ, לָנוּ, לָנוּ אֶרֶץ זֹאת.
יהונתן גפן

החיים החדשים של **ענבל ליברמן** הרבע'צית שהובילה את ההגנה על קיבוץ ניר-עם גרה בתל-אביב, עובדת כמקעקעת ושווקלת לעבור לחו"ל

הבעיות המפתיעות שצצות בקבוצת הפייסבוק לנשות המילואים

איך תפריט נכון יכול להרגיע את הנפש

יונת בארון של

אחרי האקזיט שעשתה על מכירת "זאפה", רעות פיינגולד הקימה את המיצג המצמרר שמשחזר את נובה

סיפור החיים המפתיע של עדן וסלי, שצילמה את התמונה של "האישה בשמלה השחורה"

גם החשק המיני של גברים יורד בתקופת מלחמה

עוגת השופחים

טלפק 4000 • 15.1.2024 • 21.00 ש"ח

מי אַנְשֶׁת חֵיל אָז
 מי אַנְשֶׁת חֵיל הַיּוֹם ?

מָה קָרָאנוּ אָז, מָה קוֹרְאִים הַיּוֹם

Identité linguistique המילים הכי ישראליות

Indépendance העשור הראשון (תש"ח - תשי"ח | 1948 - 1958): עצמאות

Récession העשור השני (תשי"ח - תשכ"ח | 1958 - 1968): מיתון

העשור השלישי (תשכ"ח - תשל"ח | 1968 - 1978): מהפך

Shekel העשור הרביעי (תשל"ח - תשמ"ח | 1978 - 1988): שקל

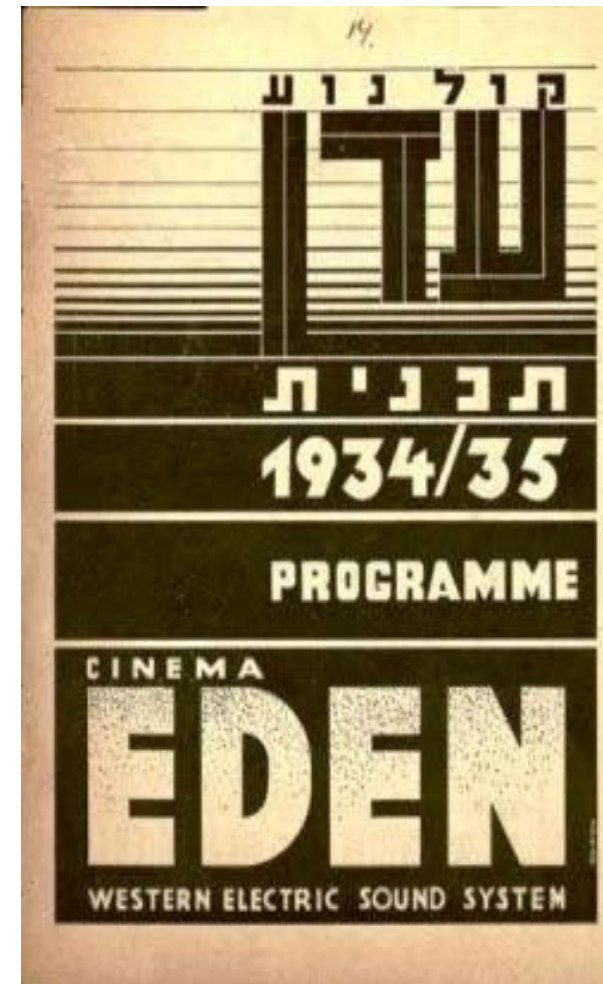
CD העשור החמישי (תשמ"ח - תשנ"ח | 1988 - 1998): תקליטור

Texto העשור השישי (תשנ"ח - תשס"ח | 1998 - 2008): מסרון

Application העשור השביעי (תשס"ח - תשע"ח | 2008 - 2018): יישומון

• בית הקולנוע הראשון. של תל אביב. עדן.

- בשנות החמשים והששים לפני היות טלוויזיה בישראל, הייתה ההליכה לקולנוע, הבלוי הנפוץ והפופולרי ביותר.
- ברוב בתי הקולנוע היו כסאות עץ מתקפלים וחורקים שנטו לצבט אצבעות לא זהירות, ועל המסך הקרנה שקופית "גברת הזהרי בקומה פן תתפס שמלתך בפסא"
- זוכר אני, שהיו בני נער שכנו "פושטקים", והללו היו מגלגלים בקבוקי זכוכית שהיו נעצרים ליד המסך וכמוכּן את קלפות הגרעינים שהשאירו.
- את שמות הסרטים וכוכבי הקולנוע המשחקים בהם, היו מצירים בצבעים מרהיבים והיו תולים אותם בפוסטרים וביריעות בד בחזית הקולנוע, וברחבי העיר על לוחות מודעות שטוחים וגם עגלים.
- במדה והקרן סרט טוב ולא נשארו פרטיסים בקפה היו ברחוב ספסרים שרקשו בעוד מועד פרטיסים, ומוכרים אותם במחיר מפקע בהסתר בחצרות הבתים
- אצין פי לפני הקרנת הסרט באולמות הקולנוע, היו מקרינים יומן חדשות של אלפני ברמל הרצליה, ואלפני גבע, ולאחריהם כמוכּן "בקרוב", "הסרט הבא הצפוי באותו אולם".
- כמוכּן שנזכר את סדרני הקולנוע שהיו מלויים את האנשים למקומם בעזרת פנס ביס קטן עם כבוי האורות.
- לאט לאט הכנסו גם הפרסומות לבתי הקולנוע שהיו מקרנים לפני תחלת הסרט ולפעמים בהפסקה.
- הפרסומת הזכורה לי ביותר הייתה של נקה לשהצופים היו מלויים אותה במחיאות כפיים עפ"י קצב השיר.
- הוא נרד, הוא לבן, הוא ירק הוא לאיש, לאשה, לתינוק
- וריחו הוא כבשם הטבע, ל סבון נהדר - נקה 7

יום הקולנוע הישראלי

בד 10

בד 10

A large grid of movie posters for the Israeli Film Day event. The posters are arranged in a grid and feature various titles and images. The text at the top of the grid reads "יום הקולנוע הישראלי" and "בד 10".

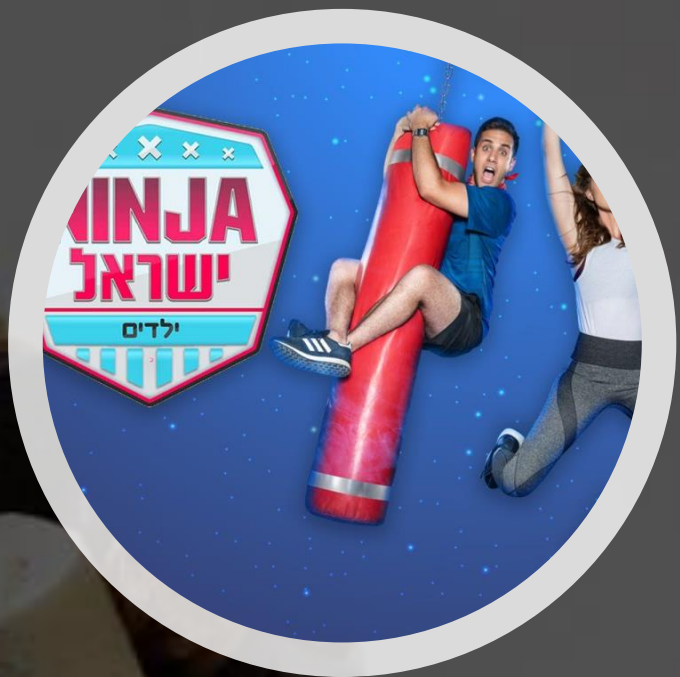
קולנוע היום
חווית קולנוע תלת מימדית

דיכרונות של פעם

וְהַיּוֹם מוֹצְאִים מְתִכּוֹנִים וְזִכְרוֹנוֹת בְּרִשָּׁת

זיכרון של שוקולד

בְּסוֹף רָמַת גַּן יֵשׁ מְקוֹם מִיחָד
שֶׁם אֶפְשָׁר לַעֲמֹד וּלְהָרִיחַ שׁוֹקוֹלָד
יֵשׁ שָׁם בַּיִת גְּבוּהָ גְבוּהָ בְּלִי חַלּוֹנוֹת עִם שְׁלוֹשׁ אֲרָבוֹת
וְשְׁלוֹשִׁים מְכוֹנוֹת יוֹם וְלַיְלָה עוֹבְדוֹת
וְשִׁבְעִים פּוֹעֲלִים עִם סֵנֶר וּכְפָפוֹת
מְכִינִים שׁוֹקוֹלָד בְּכָל הַצּוּרוֹת

Au bout de Ramat Gan il y a un endroit spécial
Là, vous pouvez vous tenir debout et sentir le
chocolat

Il y a une grande maison haute sans fenêtres
avec trois cheminées Et trente machines qui
fonctionnent jour et nuit et soixante-dix ouvriers
avec un tablier et gants qui préparent chocolat
sous toutes les formes !

Yehonatan Geffen

מה ראו ברחוב אז והיום
ההבדלים בשירות הצבאי לבנות אז
והיום

המפקדת
זיכרון שלי
מהשירות
הצבאי

מָה שָׂרוּ אָז , מָה שָׂרִים הַיּוֹם?

על מָה חוֹשְׁבִים הַיִּשְׂרָאֵלִים בִּּ 1948 תְּקוּמָה בֵּית לְאוֹמִי

על מה חושבים הישראלים ב־2024

חיים, הצלחה, מלחמה, עתיד

ומה קורה עם הדור הזה, דור האלפא OMG

הכירו את הסלנג החדש של ילדי דור האלפא, אלו שנולדו אחרי 2010, וליתר דיוק הקטנים יותר מביניהם, אלו שנולדו אחרי 2012. המקור לכל הסיפור הזה הוא סדרת רשת העונה לשם "סקיבידי טוילט" (SKIBIDI TOILET) שעלתה ביוטיוב בפברואר 2023, וכוללת סרטונים קצרים. עלילת הסדרה, אם אפשר לקרוא לזה כך, מתארת מלחמה בין שירותים עם ראש דמוי אדם לבין דמויות אדם שמוצמדים לראשם מכשירים אלקטרוניים. מאז פרסום הסרטון הקצר הראשון בפברואר 2023, הסדרה הפכה לווראלית עם למעלה מ-65 מיליארד צפיות ביוטיוב והיא פופולרית במיוחד בקרב ילדי דור האלפא.

מבחינת הילדים עצמם מדובר בשפה שלמה שרק הם מבינים אותה, בעוד אנחנו, המבוגרים, לא מבין. אבל את הילדים זה דווקא ממש משעשע. מבחינתם סקיבידי היא מילה מגניבה, כזאת שאפשר להוסיף לכל משפט ולכל דבר. מעין מילה שמייצגת הכול, תלוי בהקשר. "סקיבידי טוילט" זה בעצם השם של הסדרה. יש הטוענים שהמונח מתאר בן אדם מעפן. "סקיבידי ריז" הוא בן אדם שטוב בלהתחיל עם בנות, ו"סקיבידי סיגמה" הוא מישהו שממש ממש טוב בלהתחיל עם בנות, כזה שמעז והוא גבר אלפא לכל דבר ועניין. "סקיבידי אוהיו" מסמל מישהו שנתפס בעיני כולם כמוזר, יוצא דופן, הזוי.

המשעשע הוא שכשמדברים על הסלנג הזה עם דור ה-Z, אלו שכיום לומדים בתיכון, ניתן לראות כי חלקם מתייחסים לכך בביקורתיות, ממש כמו המבוגרים. גם ברשת וגם בשיחות עימם, נשמעות תגובות כמו: "זה טמטום שלם שהגיע מהטיקטוק" "אח שלי בן 5 מדבר על סקיבידי טוילט, פשוט אין גבול לטיפשות".